

LAKIALOITE 145/2004 vp

Laki säteilylain muuttamisesta

Eduskunnalle

Säteilyturvakeskuksen mukaan terveydenhuollon työntekijöiden säteilyannokset kasvoivat 1990-luvun alkupuolelta aina vuoteen 1998 asti. Säteilyannosten summa vuonna 1998 oli 87 % suurempi kuin vuonna 1991. Vuoden 1998 jälkeen kokonaisannos on hieman pienentynyt.

Terveydenhuollon hoitohenkilöstön säteilyaltistus on lisääntynyt potilaita säästävien ja entistä tehokkaampien hoitojen yleistyessä. Yhtenä syynä annosten kasvuun on läpivalaisuohjauksessa tehtyjen toimenpiteiden eli toimenpiderradiologian lisääntyminen. Säteilyaltistuksen lisääntymiseen vaikuttaa uusien tutkimusmenetelmien kehittyminen, joissa tarvittava säteilyaika on pitkä. Lisäksi valitettavasti resurssipula kunnissa ja kuntayhtymissä on aiheuttanut sen, että lääketieteellisessä käytössä oleva laitekanta on osittain vanhentunutta ja työturvallisuuden parantaminen edellyttäisi sellaisia investointeja, joihin ei ole varaa. Säteilyannokset ovat suojautumisesta huolimatta terveydenhuollossa korkeammat kuin esimerkiksi säteilylle altistuvilla teollisuuden työntekijöillä. Tämä johtuu siitä, että suojautumiskeinot ovat rajatummalla hoito- ja tutkimustyössä kuin teollisuudessa.

Säteilylle altistuvalla hoitohenkilökunnalla oli vuoteen 1998 saakka lakisääteinen asetuksella tarkemmin säädetty oikeus vuosittaiseen säteilylomaan, jolla vähennettiin altistumisaikaa. Loma siirrettiin riippuvaiseksi työehtosopimuksista. Säteilylain säteilylomaan koskevan 72 §:n poistamista on pidettävä hätäkohtana päätöksenä. Euroopan neuvosto katsoi Suomen valtion rikkoneen allekirjoittamaansa Euroopan sosiaa-

lista peruskirjaa, kun säteilyloma on poistettu. Peruskirjan mukaan sopimusosapuolet sitouvat oikeudenmukaisiin työsuhteen ehtoihin muun muassa määräämällä tietyissä säädetyissä terveydelle haitallisissa ammateissa työskenteleville ylimääräisen palkallisen loman tai lyhennettyä työaikaa. Asiantuntijat ennakoivat tällaista ratkaisua jo eduskunnan käsitellessä säteilylomaan koskevan säteilylain 72 §:n kumoamista.

Vaikka on selvää, ettei säteilyloma korjaa tapahtuneita säteilyvaurioita, työajan lyhennys säteilyloman muodossa vähentää altistumisaikaa säteilylle ja siten on omalta osaltaan vähentämässä riskejä. Säteilyaltistuksen pitämiseen mahdollisimman alhaisena tarvitaan monia muitakin työsuojelullisia toimenpiteitä. Keskeistä on, että työsuojelun tulee olla lakisääteistä, ei työmarkkinaosapuolten sopimuksista riippuvainen asia. Työsuojelu on myös perusoikeuskysymys, ja julkisen vallan on perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan huolehdittava työvoiman suojelusta.

On osoittautunut, että työsuojelua ei säteilyloman osalta kyetä valtion taholta takaamaan, kun asia on siirretty lainsäädännöstä työmarkkinajärjestöjen neuvottelupöytäan. Uudet työntekijät eivät ole saaneet lomaa, ja paikallisilla sopimuksilla loman sijasta saadut rahakorvaukset ovat kyseenalaisia, kun tarkoitus on suojata terveydellisiä haittoja vastaan. On epäoikeudenmukaista, että ne lääkärit ja hoitajat, jotka esimerkiksi läpivalaisua hyväksi käyttävissä ortopedisissä leikkauksissa tai vaikkapa valtimonkovetumasairauden pallolaajennustoimenpiteissä

oman terveytensä vaarantaen edistävät potilaansa terveyttä, eivät ole oikeutettuja ilman neuvotteluja asianmukaiseen työsuojeluun. Tarve säteilyhaittoja estävään työsuojeluun ei ole vähentynyt vaan kasvanut.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki **säteilylain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 27 päivänä maaliskuuta 1991 annettuun säteilylakiin (592/1991) siitä lailla 490/1997 kumotun 72 §:n tilalle uusi 72 § seuraavasti:

72 §

Säteilyloma

Asetuksella säädetään sellaisten sairaalassa tai terveyskeskuksessa työskentelevien henkilöi-

den työajasta ja vuosilomasta, jotka voivat työssään joutua säteilylle alttiiksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 2004

Päivi Räsänen /kd